

Dar ili poklon

Ham, Sanda

Source / Izvornik: **Jezik : časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika, 2011, 58, 21 - 22**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:732919>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-05**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

PITANJA I ODGOVORI

ŠPANJOLSKA SELA ILI
ŠPANSKA SELA?

Na Jezikovoj Facebookovoj stranici (na fejsu) postavilo se pitanje i pavela se rasprava glasi li hrvatski idiomatski izraz *španjolska sela* ili *španska sela*.

Pitanje valja proširiti jer se tiče desetak riječi: Španjolska, Španjolac, Španjolka, španjolski s jedne strane i Španija, Španjolac, Špankinja, španjski s druge.

U povijesti jezika ti su se likovi pleli, ali su se u suvremenom jeziku rasplesli tako da su prvi ostali samo hrvatski, a drugi samo srpski. Odgovor bi dakle bio jednostavan da nije posebnosti u tome što je veza *španjolska/španska sela* idiomatski, frazeološki izraz, pa je pitanje u kojem se liku ustalio u hrvatskome jeziku.

U suvremenim rječnicima na to pitanje nema jasna odgovora jer nema toga primjera. Šonjin Rječnik hrvatskoga jezika *španski* upućuje na *španjolski* i sve veze daje pod *španjolski*, ali vezu *španska sela* ni *španjolska sela* nema.

Anić u istoimenome rječniku ima dva pridjeva *španski*, 1. koji se odnosi na špana,

2. v. španjolski, ali pod tom natuknicom ima izraz *španska sela* s tumačenjem „potpuno nepoznate stvari za onoga tko ih ne zna“.

Vezu *španska sela* ima i Matešić u Frazeološkom rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika s trima potvrdama, od kojih su dvije srpske, a jedna hrvatska i to od profesora Jonkea: *Otkrio (je) je novo špansko selo*, ali bez podatka odakle je taj primjer, pa ga ne možemo stilski ocijeniti.

Gledano koji pridjev imaju drugi idiomatski izrazi, vidjet ćemo da imaju *španjolski*: *španjolska čizma*, *španjolska muha*, *španjolski zmijak* (biljka), i zato možemo reći da izraz *španjolska sela* (*španjolsko selo*), treba biti s pridjevom *španjolski*.

To nije kraj pitanjima jer je iz istoga izvora došlo i pitanje što ćemo s imenom zagrebačkoga naselja Špansko, a ja bih ovdje dodao i ime mjesta Španovica kod Pakraca. To je druga vrsta pitanja jer ide u onomastiku. To su imena mjesta i kao takva se zovu kako se zovu. Tu dvojbe nema. A ako pogledamo malo dublje, u njihovu etimologiju, vidjet ćemo da njihovo podrijetlo i nije u vezi sa Španija/Španjolska, nego sa *špan* 'feudalni upravitelj u feudalno doba.'

Stjepan Babić

DAR ILI POKLON?

Čitateljica Matilda B. iz Zagreba pita je li bolje reći *dar* ili *poklon*, misleći pri tom na sve one sitne i krupne stvari koje jedni drugima ostavljamo ispod božićnoga bora.

Možemo reći da su to darovi ili pokloni: stvar koju drugoj osobi dajemo u znak pažnje, nježnosti, zahvalnosti, nazivamo dar ili

poklon, dar darujemo i darivamo ili poklon poklanjamo.

Osim toga zajedničkoga značenja, *dar* i *poklon* imaju još i svoja posebna značenja.

Uz značenje poklona, *dar* znači i sposobnost koja nam je urođena – primjerice, dar vida, sluha, ljubavi, mišljenja; znači i osobitu sposobnost, nadarenost – primjerice, dar za pisanje, slikanje; darovi Duha Svetoga pripadaju Božjim odabranicima.

Dar ima i pravna značenja, pa tako postoji i darovni ugovor, porez na darove. Osoba koja često daruje, darežljiva je osoba – darežljivac. Osoba koja što daruje, a da pri tom ne mora biti darežljiva, ta je darivatelj. U pravnom je nazivlju darovanik onaj koji prima dar, darovnica je isprava o darovanju, darovština je imetak stečen darovanjem. Umjetnici su darovite osobe.

Uz značenje dara, *poklon* nema drugih značenja. Kadgod se (pogrješno) uporijebi u značenju naklona pri pozdravu ili naklona pred gledateljstvom. Izricanje poštovanja i odanosti vladaru naziva se poklonstvom, ali *poklonstvo* ne dolazi od *pokloniti* (*što komu*),

nego od *pokloniti se (komu)* – poznato nam je poklonstvo triju kraljeva Isusu.

Pokloniti se možemo pred oltarom, pred gledateljstvom, pred vladarima, pred vlastima; pokloniti se možemo do crne zemlje. Ne valjaju vladari i vlasti koji traže da se poklonimo ili da se uklonimo.

Za Božić, Novu godinu, Uskrs, Valentinovo, rođendane, imendane, uspjehe, nježne godišnjice – za svaku prigodu – darujte darove i poklanjajte poklone – male i velike znake pažnje. I samo poljubac može biti darovani poklon ili poklonjeni dar.

Sanda Ham

OSVRTI

O MEĐUNARODNOME PRIZNANJU HRVATSKOGA JEZIKA

Udio Tihomila Maštrovića u širenju međunarodnoga priznanja hrvatskoga jezika bio je popriličan, kao što je obznanio u članku: Međunarodno priznanje hrvatskoga jezika, u 4. broju Jezika 2008., 55. godište.

U bitci za pobjedu hrvatskoga jezika u Europskoj Uniji u članku Marija Grčevića (5. broj 2008., 55. godište) i u mojem dodatku spomenuto je samo da Maštrovićeva pobjeda jest važna, ali nije ni prva ni posljednja, da nas čeka još dosta borbe.

Na moj se članak javila Lobel Machala člankom Međunarodno priznanje hrvatskoga jezika, Jezik 4., 2009., 56. godište, opširnim člankom, tri i pol stranice, nastojeći raspravu odvesti od ISO problematike i tako obezvrijediti podatke koje iznosim. Nisam smatrao važnim ulaziti u tu polemiku, nego sam nje-

zinu članku samo dodao bilješku kojom sam pokazao da se časopis Jezik već dvadesetak godina služi posebnim brojem za hrvatski jezik. Zaboravio sam tom prilikom spomenuti da je uredništvo Jezika u lipanjskome broju 1993. godine objavilo članak: Hrvatski među svjetskim jezicima, u kojem iznosi podatke da je 1988. godine hrvatski jezik sa svojim posebnim brojem, 862., i posebnom kraticom, *hr.* već bio priznat kao svjetski jezik. Nisam ulazio u to koji je to kod, čini se da ih međunarodno tijelo za norme ISO ima više. Zato se nisam htio upuštati u preciznu raspravu o kodovima, jer se time nisam bavio, a to ovom prilikom i nije bilo ni važno, važno je bilo pokazati da je poseban kod za hrvatski jezik postojao prije 2008. Koliko je uredništvu Jezika bilo potrebno, oslanjalo se na savjete Ivana Bauera stručnjaka za to područje u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. U jednom pismu u kojem nam piše o uporabi UDK brojeva, dodaje potpunu referenciju za skraćeno njemačko izdanje UDK tablica iz